

Barne- og familiedepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 OSLO

Saksbehandler, innvalgstelefon
Nina Hotvedt Sinding-Larsen,

Hørings svar - kompetanse i barnevernet

Fylkesmannen i Oslo og Viken viser til Barne- og familiedepartementets brev av 30.03.2020 med høringsnotat vedrørende kompetanse i barnevernet. Vår høringsuttalelse er utarbeidet av Sosial- og barnevernavdelingen, ved barnevernseksjonen.

Fylkesmannen i Oslo og Viken slutter seg i hovedsak til innføring av kompetansekrav i barnevernet, og ønsker å benytte muligheten til å komme med utfyllende kommentarer og innspill til følgende punkter;

1. **Kompetansekrav i det kommunale barnevernet**

Fylkesmannen i Oslo og Viken støtter departementets vurdering knyttet til innføring av kompetansekrav i de kommunale barnevernet. Kompleksiteten i dagens oppgaver i kommunalt barnevern tilsier etter vårt syn at det kreves kompetanse på masternivå, og at denne i hovedsak bør være barnevernsfaglig for å dekke behovet til tjenestens målgruppe. Vi vurderer på bakgrunn av vårt tilsynsarbeid at departementets vektning av analytisk kompetanse er sentral. Vi ser med positiv forventning frem til hva retningslinjene for de nye masterutdanningene vil inneholde. Fylkesmannen i Oslo og Viken er opptatt av at fremtidens barnevernsansatte ikke bare har god juridisk og analytisk kompetanse, men også gode kliniske ferdigheter slik at barn og unge og deres familier blir møtt og ivaretatt på en god måte.

Vi vil i det følgende komme med innspill knyttet til utformingen av kompetansekravet.

1.1 Relevant kompetanse/utdanningsgrupper i barneverntjenesten

Det fremgår av høringsnotatet at det er kommunen selv som skal få vurdere hvilke utdanninger som er relevante og hva tjenesten har behov for, sett i lys av masterkravet og unntaksbestemmelsene. Departementet tar utgangspunkt i at barneverntjenestene primært vil ha behov for personell med masterutdanning i barnevern. Videre mener departementet at andre utdanninger på tilsvarende nivå kan være relevante for arbeid i den kommunale barneverntjenesten. Det oppgis at andre relevante utdanningsgrupper er jurister, psykologer og annet personell med helse- og sosialfaglig masterutdanning, pedagoger, sosialantropologer og enkelte andre utdanningsgrupper med kultur- og minoritetskompetanse. Det vises videre til at Fylkesmannen skal kunne føre kontroll med at kommunen har foretatt en konkret og forsvarlig vurdering av hva som er relevant kompetanse.

Når fylkesmannen skal føre kontroll med kommunens vurdering av hva som er relevant kompetanse, begrenser dette seg kun til en lovlighetsvurdering knyttet til om selve vurderingen er forsvarlig gjennomført. Dette vil så i måte ha begrenset effekt ettersom det skal svært mye til for at vi kan gå inn i kommunens skjønnsvurdering. Vi har et stort og variert utvalg av kommuner i vårt embete, og slik vi kjenner kommunene vil det komme til å være store ulikheter mellom hva kommunene definerer som relevant kompetanse. Utgangspunktet departementet her legger til grunn er etter vår vurdering for bredt til å dekke feltets kompetansebehov. Vi ber om at departementet foretar en ny gjennomgang av angivelsen av aktuelle utdanningsbakgrunner og sikrer at barn, unge og familiers kompetansebehov blir dekket. Vi ber også om at Bufdir utarbeider konkrete retningslinjer for hva som kan vurderes som relevant kompetanse.

Det er Fylkesmannens oppfatning at angivelsen av relevante utdanningsgrupper ut over barnevernspedagoger og sosionomer med master i barnevern, bør begrenses til jurister, psykologer og annet personell med helse- og sosialfaglig masterutdanning. Når departementet viser til "enkelte andre utdanningsgrupper med kultur- og minoritetskompetanse", vil vi påpeke at kultur- og minoritetskompetanse vil bli ivarettatt av ansatte med barnevernsfaglig utdanning, da dette er særskilte tema i utdanningene, jf. læringsutbyttebeskrivelsene. Vi vil påpeke at det på ingen måte er tilstrekkelig med kultur- og minoritetskompetanse alene, dersom denne ikke er satt inn i en barnevernsfaglig kontekst.

1.2 Utdanningsgrupper uten barnevernsfaglig kompetanse:

Fylkesmannen i Oslo og Viken vil understreke at utdanningsgrupper uten barnevernsfaglig kompetanse har et særlig behov for opplæring og veiledning. Barnevernets komplekse oppgaver og inngripende struktur fordrer et godt fagmiljø preget av høy kvalitet og etisk refleksjon. For å etablere, vedlikeholde og utvikle et slikt fagmiljø kreves det et felles fagspråk på et nivå som tilsvarer de problemstillinger tjenesten er satt til å løse. Det er essensielt at alle involverte i tjenesten behersker det samme fagspråket for å kunne ha en felles forståelse av analyser og vurderinger, og ikke minst være i stand til å kommunisere med hverandre på det refleksjonsnivået den enkelte situasjon krever. Vi forventer at fagmiljøene i barneverntjenestene vil være preget av barnevernspedagoger og sosionomer med barnevernsfaglig master, og således vil dette være det dominerende fagspråket. Ansatte som ikke innehar samme utdanningsbakgrunn må tilegne seg en forståelse av barnevernsfaglige begreper for å kunne forstå, kommunisere og gjøre nytte for seg på det samme nivå som tjenesten som helhet krever. Dette fordrer at disse utdanningsgruppene får mulighet til å koble seg på, noe som igjen krever tid og rom. Slik vi kjenner barnevernsfeltet i dag er det behov for at ansatte i barneverntjenestene får mer tid til både opplæring og veiledning. Dette er et ressurs spørsmål.

Av vårt tilsynsarbeid ser vi at utfordringer knyttet til barnevernfaglige vurderinger er et gjennomgangstema. Fylkesmannen i Oslo og Viken vil påpeke viktigheten av at ansatte i barneverntjenesten har tilstrekkelig kompetanse på å avdekke og kartlegge omsorgssvikt og at barns behov for hjelp blir synliggjort gjennom gode barnevernfaglige vurderinger. Sett i lys av kompetansestrategien og behovskartleggingen som ligger til grunn for høringen, stiller vi spørsmål ved hvordan andre yrkesgrupper kan dekke kompetansebehovet når de utdanningsgruppene som tradisjonelt er utdannet til barnevern ikke gjør det i tilstrekkelig grad?

Dersom det i barneverntjenesten er en etablert praksis at alle yrkesgrupper settes til å utføre samme oppgave, kan det resultere i at potensialet med en flerfaglig personalgruppe ikke fullt ut blir utnyttet. Jurister og psykologer utgjør et verdifullt supplement til de barnevernfaglige ansatte, men hvis deres kapasitet spises opp av ordinære saksbehandlingsoppgaver kan utbyttet bli begrenset. Jurister innehar ikke kompetanse på samtaler med barn og foreldre på det nivået som bør forventes av barnevernsansatte i kartleggings-, undersøkelses- og endringsarbeid. Å bruke

juristen til intern opplæring og kvalitetssikring av juridisk metode samt bistå kollegaer i det saksforberedende arbeidet til Fylkesnemnda synes langt mer formålstjenlig. Det er videre vår oppfatning at psykologer vil kunne tilføre verdi gjennom bistand i samtaler, kartlegging og tiltaksutvikling. En barnehagelærer med mastergrad kan også levere verdifulle bidrag, dersom vedkommende får jobbe med å bedre det generelle tverrfaglige samarbeidet med barnehagene, drive veiledning og så videre. Vi ser for oss at dette er aktuelt for de større tjenestene.

1.3 Om hvilke oppgaver kompetansekravet bør omfatte

Fylkesmannen i Oslo og Viken støtter departementets forslag om ny § 2-1 a.

1.4 Dispensasjon og varig unntak fra kompetansekravet

Fylkesmannen i Oslo og Viken er kjent med at det i dag er utfordrende for flere av kommunene i vår region å rekruttere barnevernsarbeidere med relevant fagbakgrunn. Det må påregnes at kommunene vil måtte komme til å gjøre en større innsats for å tiltrekke seg relevant kompetanse i tiden frem mot, og ikke minst etter at kompetansekravet innføres. Der unntaksbestemmelsene vil komme til anvendelse, ser vi det som positivt at kommunene gis plikt til å rapportere til fylkesmannen om de tilfellene der de gir dispensasjon og varig unntak fra kompetansekravet. Dette vil være informasjon som vi kan ta inn i vår oppfølging av kommunene.

1.5 Krav om veiledning av tilsatte i barnevernet

I dag varierer det hva som legges i veiledningsbegrepet, og følgelig er det store variasjoner i feltet over hva som kalles veiledning. Fra vår tilsynserfaring har vi sett at dette spenner fra å passivt motta informasjon om metodikk eller kortere opplæringssekvenser, til prosessveiledning og saksveiledning etter anerkjent veiledningsteori. Vi anser det som helt nødvendig at det utarbeides klare retningslinjer for hvilke krav som stilles til veiledning i barnevernsfeltet for å innfri det nye lovkravet i § 2-1 syvende og nytt åttende ledd, samt ny § 5-11 fjerde ledd.

2. Kompetansekrav i barneverninstitusjoner

Fylkesmannen har ved gjennomgang av høringen kommet frem til at vi mener forslaget om kompetansekrav ved barnevernsinstitusjonene ikke er godt nok utredet. Institusjonsbarnevernet er svært mangfoldig og differensiert, og barneverninstitusjonene skal ivareta og behandle noen av våre mest sårbare barn og unge. De har ulike og komplekse utfordringer, og trenger et omsorgs- og behandlingstilbud som er godt nok. Det bør gjennomføres en kartlegging av kompetansebehovet på institusjonsfeltet, tilsvarende kartleggingen av kompetansebehovet i kommunal barneverntjeneste. Kartleggingen bør ta høyde for et differensiert institusjonstilbud.

2.1 Krav til ledere og stedfortredere - ny § 5-11 tredje ledd.

Fylkesmannen støtter forslaget, men vi mener at kravet om tilleggsutdanning i administrasjon og ledelse bør bli stående. Å ta en barnevernsfaglig mastergrad, vil etter vårt syn ikke gjøre ansatte bedre rustet til å være ledere ved barnevernsinstitusjoner. Å lede en barneverninstitusjon er en kompleks og utfordrende rolle som innebærer et stort faglig ansvar både administrativt og organisatorisk.

2.2 Krav til faglig personell - ny § 5-11 andre ledd

Fylkesmannen støtter i hovedsak forslaget, og har følgende kommentarer:

Departementet viser selv til at institusjonsbarnevernet har gjennomgått store endringer de siste 10-15 årene. En av konsekvensene er at mange barn og unge som i dag bor i barnevernsinstitusjon har omfattende behov for støtte og behandling. Dette er noen av våre mest sårbare og utsatte barn og unge, og de trenger et godt rustet institusjonsbarnevern.

Fylkesmannen mener at det i tillegg til krav om relevant bachelor bør stilles krav om å ha ansatte med videreutdanning i miljøterapi ved institusjonene, og støtter dermed Bufdirs opprinnelige forslag.

Fylkesmannen legger til grunn at kompetansekravet for ansatte ved barneverninstitusjonene gjør seg gjeldende når loven trer i kraft. Vi forstår det slik at kravet da vil komme til anvendelse ved nyansettelser etter lovens ikrafttredelse. Dersom departementet mener noe annet her bør dette fremkomme tydelig.

Kunnskapen om barn og unge på institusjon med store behov fordrer at de ansatte får tilstrekkelig kompetanse i sin utdanning til å jobbe metodisk og systematisk med barna. Fylkesmannen vil understreke viktigheten av at Bufdir vurderer hvilke utdanninger som anses som relevante, og utarbeider retningslinjer for dette før kompetansekravet trer i kraft. Ved å sette et kompetansekrav der det er rom for vide tolkninger av hva som er relevante utdanninger, risikerer man store forskjeller i tilbudet som barn og ungdom får, og kvaliteten ved institusjonene vil variere for stor grad.

Fylkesmannen ser at det ved barneverninstitusjonene er behov for differensiert kompetanse hos de ulike institusjonene. Gjennom en kartlegging av kompetansebehovet vil det åpne seg muligheter for å utarbeide nærmere retningslinjer for ulike institusjoner.

2.3 Krav til nødvendig veiledning og opplæring - § 5-11 fjerde ledd

Fylkesmannen støtter forslaget om å flytte kravet fra Kvalitetsforskriften til barnevernloven. Vi vil i denne anledning også vise til punkt 1.2 om utdanningsgrupper uten barnevernsfaglig kompetanse, og viktigheten av å legge til rette for et felles fagspråk.

3. **Om sentre for foreldre og barn**

Fylkesmannen støtter at det ved sentrene i dag er høy kompetanse blant de ansatte. Vi mener likevel at sentrene bør omfattes av det samme kompetansekravet som de øvrige barneverninstitusjonene, og at innholdet i forskriften for sentre for foreldre og barn § 13 vil utfylle og nærmere regulere kompetansekravet. Vi mener det vil styrke betydningen og statusen til sentrene at kravet kommer inn i barnevernloven. Familiene som bor på sentre for foreldre og barn er særlig sårbare, og fordrer derfor høy kompetanse hos de ansatte. Bufetats arbeid med å utvikle nye retningslinjer for innholdet i sentrene, vil kunne tilføre konkretiseringer i forskriften om hvilken kompetanse som er nødvendig.

4. **Om omsorgssenter for enslige mindreårige under 15 år**

Fylkesmannen i Oslo og Viken er det embetet i landet som har hatt flest omsorgssenter innunder vårt tilsynsansvar. Vi er dermed kjent med at det tidligere har vært store forskjeller i kvaliteten på tilbudet og kompetansen hos de ansatte.

Vi mener at omsorgssentrene bør omfattes av det samme kompetansekravet som de øvrige barnevernsinstitusjonene. Barna og ungdommene på et omsorgssenter skal, som departementet skriver, få et bo- og omsorgstilbud i påvente av bosetting eller retur. Samtidig har barna krav på verge, de ansatte skal følge prosessen hos UDI og rapportere til Bufetat. Det er flere prosesser som pågår samtidig, og de ansattes rolle i dette er svært viktig for at saksbehandlingen går sin gang. Barn og unge som bor på omsorgssenter kan ha sammensatte traumer, de har svært ulik skolebakgrunn og kan ha blitt utsatt for overgrep både i hjemlandet og under flukten. De er særlig utsatt for både psykiske og somatiske lidelser. Mange lever i en uavklart situasjon på omsorgssenteret, der de venter på svar på sin asylsøknad. Flere blir også boende lengre enn tiltenkt da videre prosesser som bosetting kan være tidkrevende.

Fylkesmannen ser ikke at det er grunnlag for at det skal stilles lavere kompetansekrav til de ansatte ved omsorgssentrene enn til ansatte ved de øvrige barneverninstitusjonene.

Med hilsen

Bente Rygg
Avdelingsdirektør
Sosial- og barnevernsavdeling

Atle Grønstøl
seksjonsleder

Dokumentet er elektronisk godkjent